

Naar een rijke studententijd

Studentenvisie D66 Delft

Brendan Analikwu

Bastiaan van der Hoeven

Inleiding

Delft is een échte studentenstad. Dat de TU Delft is uitgeroepen tot beste Nederlandse universiteit is iets waar we trots op mogen zijn. Niet alleen de TU, maar ook de Haagse Hogeschool, Inholland, het ROC Mondriaan en IHE Delft Institute for Water Education maken Delft een bruisende studentenstad. De combinatie van de theoretische én praktische opleidingen in de stad zorgt voor het beste vestigingsklimaat van het land¹. De ongeveer 35 duizend Delftse studenten hebben verschillende ervaringen in het onderwijs, maar onderwerpen als huisvesting, welzijn en mobiliteit verbinden hen. Een veranderende tijd en een groeiende stad bieden kansen én uitdagingen. Wij willen dat de gemeente daarop inspeelt. Daarom doet de fractie van D66 Delft in dit visiestuk tientallen concrete voorstellen om studentenstad Delft verder vooruit te helpen: *Naar een rijke studententijd.*

Bij student zijn komt veel meer kijken dan alleen studeren. Het is een tijd van ontwikkeling en jongvolwassenheid. Een tijd waarin je op eigen benen komt te staan. Een tijd waarin je verder ontdekt wat je leuk vindt en, met een beetje geluk, wie je leuk vindt. De ruimte vinden voor deze ontwikkeling en ontplooiing is soms knap lastig. De toenemende prestatiedruk, krappe woningmarkt en het dalende welzijn helpen daarbij niet. De studies in Delft zijn op zichzelf al uitdagend genoeg zonder deze trends.

De gemeente Delft kan die trends niet omkeren, maar op verschillende onderwerpen kunnen we wel bijsturen op verbetering. D66 Delft ziet kansen voor de gemeente op het gebied van huisvesting, welzijn, mobiliteit en de ontvangst van internationale studenten. We komen met pijlers en voorstellen om van Delft een nog betere studentenstad te maken. We stellen bijvoorbeeld voor om een verkameringsplafond in te voeren, realistischer om te gaan met drugs, de tram ook in de avond over de campus te laten rijden en MBO'ers mee te laten doen aan het studentenleven. Zo verrijken we de studietijd voor iedere Delftse student.

Auteurs

Brendan Analikwu
Bastiaan van der Hoeven

Raadslid D66 Delft
Fractiemedewerker D66 Delft

Zou het niet mooi zijn...

Het is woensdagochtend en de wekker gaat voor de derde keer. Het is 7:45 en je bent medium uitgeslapen. Gelukkig heb je nog precies genoeg tijd om van je rommelige studentenkamer naar de collegezaal te komen om 8:45. Je wil net je kamer uitlopen als je de douche aan hoort gaan. Dan maar eerst ontbijten. In de gemeenschappelijke ruimte tref je een huisgenoot die net als jij om 8:45 college heeft, maar wel de discipline had om eerder uit te komen en de tijd te nemen. Verschil moet er wezen.

Om 8:30 loop je de deur uit en stap je gezellig samen op de fiets. Ter hoogte van de Schie blijkt dat de brug open is; een meevaller. Je fietst de Schie over terwijl de zon opkomt. Aan je ene hand zie je de Oude Jan en Nieuwe Kerk uittorenen boven het oude centrum. Aan de andere kant zie je faculteit EWI uittorenen boven de campus. Delftser wordt het niet.

Om 8:43 loop je je college lineaire algebra binnen en je neemt plaats naast je studievrienden. Een uiteenlopende groep meiden en jongens die je hebt leren kennen tijdens het eerstejaarsweekend en de OWee van ruim een jaar geleden. Een groep waarmee je sindsdien al een hoop drukke studieperiodes mee hebt doorstaan.

Na drie kwartier college is het eindelijk koffiepauze. Best interessant die matrices, maar ook wel taai en droog. Je besluit om met je studiematen niet voor de automaat te gaan, maar voor de sterkere koffie van de studievereniging (gratis!). Niet de beste koffie, maar gezellig is het wel.

De rest van de dag staat in het teken van practica, zelfstudie, een commissievergadering in de lunchpauze en dan het hoogtepunt: naar je vereniging! Eten met je vrienden onder genot van een drankje en vervolgens de borrelvloer op. Het meisje waarvan je gehoopt had dat ze

er ook zou zijn is er helaas niet, maar niet getreurd: Je hebt je vrienden om je heen.

Aan het eind van de dag ben je weer terug op je kamer en lig je na te genieten. Dit is hoe je jouw leven als student had voorgesteld.

Maar helaas...

Het is woensdagochtend en de wekker gaat. Het is 6:30 en je bent absoluut niet uitgeslapen. Om 7:15 gaat de bus die je naar het dichtstbijzijnde treinstation moet brengen. Als het meezit ben je om 8:30 op station Delft om daar de overvolle bus te pakken. De tram rijdt namelijk nog steeds niet. Onderweg naar Station Delft komt je Intercity ook langs Station Delft Campus, wat eigenlijk sneller zou kunnen zijn, maar de trein stopt er niet en er is ook geen OV-verbinding vanaf daar.

Vermoeid van de vroege ochtend en lange reis begin je aan je college. Tussen het studeren door neem je later op de dag nog even tijd om te reageren op wat instemmingsberichten. Je zoektocht naar een kamer gaat moeizaam, maar het op-en-neer reizen breekt je op. Het liefst zou je een kamer vinden in een huis met huisgenoten, maar op dit punt zou je ook tekenen voor een studio. Als die studio's tenminste beschikbaar waren voor jou. Sommige van je medestudenten hebben hun kamer gevonden via hun studentenvereniging. Lid worden van een vereniging leek jou ook wel wat, maar dan moet je wel ingeloot worden.

Eind van de middag pak je de trein terug richting je ouders. Ze geven je alle ruimte, maar toch zou je liever het huis uit zijn. Dit is absoluut niet hoe je jouw leven als student had voorgesteld.

Huisvesting

Een fijn thuis is een randvoorwaarde voor een goede studententijd. Maar het is voor veel studenten lastig om een passende woning te vinden in Delft. Hierdoor moeten veel studenten bij hun ouders blijven wonen en iedere dag uren met de trein op en neer. Om alles uit je studie en dus uit jezelf te kunnen halen moet iedere student die dat wil een kamer dichtbij de campus kunnen vinden. Daarom heeft D66 in de coalitie-onderhandelingen van 2022 geknokt voor meer studentenhuysvesting. Het resultaat daarvan is dat in het coalitieakkoord² is afgesproken dat bovenop de 2500 geplande woningen voor 2026, er nog 1000 bij moeten komen voor 2030.

Dit alles is helaas nog niet genoeg. Op verzoek van D66 Delft heeft het college berekend dat het huidige tekort aan studentenwoningen zo'n 1.100 bedraagt en zal oplopen tot 2.100 in 2029. We zullen dus flink aan de slag moeten om voor iedere student een thuis te vinden.

Naast voldoende woningen moeten we ook werken aan passende woningen. We zorgen voor een gezonde mix van zelfstandige en onzelfstandige woningen, pakken huisjesmelkers aan en voorkomen overlast. Zo is voor iedere student een huis ook echt een fijn thuis.

1. Naar voldoende bedden voor Delftse studenten

Delft kan het niet alleen

Omdat in Delft de ruimte beperkt is, is het niet mogelijk alle bij te bouwen woningen binnen de gemeente te realiseren, maar niet zomaar alle nieuwe woningen in de regio kunnen we meetellen bij de Delftse voorraad. Uit onderzoek van SHS Delft onder studenten blijkt dat een reistijd tot de campus van maximaal 20 minuten acceptabel is. Wij stellen dit criterium voor bij het zoeken naar locaties voor studentenwoningen buiten Delft. Concreet betekent dit dat studentenwoningen dichtbij Station Schiedam of op 20 minuten fietsen in Rijswijk kunnen worden bijgebouwd.

Op dit moment wonen veel uitwonende Delftse studenten in regio Rotterdam, maar om ervoor te zorgen dat er meer wordt bijgebouwd in de omgeving van Delft moet de gemeente in gesprek met direct omliggende buurgemeenten. Naast Schiedam en Rijswijk is de gemeente sinds kort ook in gesprek met Pijnacker-Nootdorp. Eerder deden we de oproep naar de provincie om haar rol te pakken bij het spreiden van studentenwoningen in de regio³. Deze inzet moet worden geïntensiveerd.

- ☑ Als studentenwoningen buiten Delft worden gebouwd zijn ze op fietsafstand of goed bereikbaar met het OV
- ☑ Betrek buurgemeenten en de provincie bij de bouwopgave voor Delftse studentenwoningen

Tijdelijke studentenwoningen

Delftse studenten weten van aanpakken. Dat wordt maar weer bewezen door de studenten van SHS. Zij zorgen ervoor dat bijvoorbeeld leegstaande kantoorpanden tijdelijk worden benut voor

studentenhuisvesting. Een mooie bijkomstigheid is dat tijdelijke studentenwoningen meestal alleen rendabel zijn als ze onzelfstandig zijn, waarover later meer. Waar tijdelijke studentenwoningen tot nu toe niet de voorkeur hadden, kunnen ze een uitweg bieden in de onzekerheid die door de Multicampus strategie van de TU Delft is ontstaan. Tijdelijke studentenhuisvesting is goed voor alle betrokken partijen: studenten vinden een woning, de eigenaar van het pand heeft extra inkomsten en de buurt profiteert van extra levendigheid. Een mooi voorbeeld hiervan is Abtswoude Bloeit.⁴

Het is alleen niet enkel goed nieuws. Op dit moment is er vaak geen plan voor de huurders wanneer de tijdelijkheid afloopt. Voor bijna 300 studenten is er de kans dat ze in 2025 bij hun ouders moeten gaan wonen omdat de tijdelijke huisvesting Aan 't Verlaat eindigt. De gemeente denkt mee waar mogelijk om de pieken en dalen in tijdelijke studentenhuisvesting te voorkomen.

- ☑ Benut alle kansen voor tijdelijke studentenhuisvesting
- ☑ Voorkom pieken en dalen in het tijdelijke woningaanbod

Een verkameringsplafond

Verkamering is in Delft de afgelopen jaren aan banden gelegd omdat goedkope en middeldure koopwoningen in grote getale werden opgekocht om er vervolgens studentenwoningen van te maken. Door nieuwe regels van de landelijke overheid zien we in een aantal studentensteden het tegenovergestelde nu gebeuren: 'ontkamering'. In Delft lijkt het voorlopig mee te vallen, maar uit gesprekken met studenten en studentenorganisaties blijkt dat het geen onbekend fenomeen is. D66 wil het verkameringsbeleid afbouwen wanneer de woningmarkt onder controle is. Om ervoor te zorgen dat het Delftse particuliere woningaanbod voor studenten niet onder een bepaalde grens zakt, denken wij na over afbouw van het verkameringsverbod.

Verkamering is voor D66 geen taboe, maar het kan alleen als dat gecontroleerd gebeurt. Om te bepalen wanneer dat wel het geval is, laten we ons inspireren door de gemeente Rotterdam. Daar gebruiken ze drie objectieve criteria om te bepalen of in een wijk de opkoopbescherming wordt ingevoerd: het aantal, het percentage en de groei van het aantal goedkope en middeldure woningen dat wordt verhuurd. Om voor spreiding te zorgen worden vergunningen alleen afgegeven als er geen andere woningen worden verhuurd binnen 50 meter.

Wij stellen een maximum verkameringspercentage per wijk voor. Waar de meeste wijken nu waarschijnlijk boven dat percentage zitten, kan het zo zijn dat die wijken onder dat plafond duiken door ontkamering. Dan zou verkamering weer mogelijk moeten zijn.

- ☑ We gaan werken met een verkameringsplafond, waarbij het maximum percentage studentenwoningen wordt vastgesteld per wijk

2. Voor iedereen een passend thuis

Studenten hebben uiteenlopende woonwensen. Sommige wonen graag in een studio, andere wonen het liefst in een huis met 16 anderen. D66 wil dat Delft die diversiteit aan woonwensen een plek kan geven. Voorop staat dat er meer onzelfstandige woningen bij moeten komen. Een wens die gedeeld is in de Delftse coalitie, die heeft afgesproken dat we “*een sterke voorkeur hebben voor groepswoonings*”.⁵ Groepswoonings zijn goed voor de sociale cohesie en bestrijden eenzaamheid onder studenten. Doordat je geen huurtoeslag kunt krijgen voor een onzelfstandige woning, zijn deze niet rendabel om te bouwen. Daarom dringen we erop aan bij de landelijke politiek om vaart te maken met vernieuwing van het woningwaarderingstelsel.

Studentenhuisvester DUWO heeft het STING-concept ontwikkeld als tussenvorm tussen zelfstandig en onzelfstandig om in te spelen op de huursubsidieregeling. Wij zien dit niet als een volwaardig alternatief voor onzelfstandige studentenhuisvesting. In Delft lijken de woningen in het complex op de Korvezeestraat aardig op dit STING concept. Het succes verschilt sterk tussen de ‘huizen’. Soms zorgt het voor meer cohesie, maar meestal niet. Nu is afgesproken dat de verhouding zelfstandig-onzelfstandig 50-50 moet blijven en dat willen we zo houden. STING woningen tellen niet mee in die verhouding. We moeten werken aan een systeem dat past bij de woonbehoeften en niet woningen aanpassen op het systeem.

- ☑ STING woningen worden niet meegeteld als onzelfstandige woningen. De gewenste verhouding tussen ‘echt’ zelfstandig en ‘echt’ onzelfstandig blijft 50-50

3. Bescherm huurders in de particuliere sector

Huurders in de particuliere sector zijn minder goed beschermd dan huurders bij corporaties. Daarom komt de landelijke regering met de *Wet goed verhuurderschap*, waarmee gemeenten mogelijkheden krijgen om in te grijpen wanneer de verhuurder tekortschiet. We willen dat de gemeente actief gebruik maakt van deze mogelijkheden. Daarnaast hebben we in het coalitieakkoord afgesproken dat er een huurteam komt⁶. Dit huurteam kan bij een woningopname direct een duurzaamheidscheck uitvoeren. D66 ziet deze combinatie zitten vanwege de efficiëntie.

- ☑ Het huurteam moet ook een duurzaamheidscheck kunnen uitvoeren

Steeds meer studenten maken gebruik van een groepscontract. Met zo'n contract staan alle huurders op één contract in plaats van dat iedere bewoner een eigen contract heeft. Deze contractvorm is ideaal voor bijvoorbeeld vriendengroepen die samenwonen. Studenten kunnen dan zelf nieuwe huisgenoten kiezen, maar steeds vaker wordt dit misbruikt door huisbazen. Verhuurders omzeilen zo het puntensysteem en kunnen een veel hogere huur vragen. We willen ruimte laten voor deze contracten wanneer ze goed worden toegepast, maar als er sprake is van individuele kamerverhuur, moet de verhuurder worden aangepakt.

- ☑ Het wordt niet meer mogelijk om groepscontracten te gebruiken bij individuele kamerverhuur

4. Samenleven in een studentenstad

Delft is een echte studentenstad en dat geeft ons onder andere een bruisende stad met het beste vestigingsklimaat van het land, maar de aanwezigheid van de universiteit legt ook een last op de stad. Uit gesprekken met bewonersverenigingen hebben we een goed beeld gekregen van de overlast die bij een studentenstad hoort. Waar de meeste studenten rekening houden met andere bewoners van de stad, zijn er ook studenten die voor overlast zorgen. Het is bijvoorbeeld vaak hetzelfde studentenhuus waar de rest van de straat 's nachts door wakker ligt.

In de krappe binnenstad en rondom studentenflats in buitenwijken kan het favoriete vervoermiddel van studenten ook voor overlast zorgen: de fiets. Doordat er in studentenwoningen meestal geen ruimte is om die te stallen, worden fietsen vaak voor de deur gezet. Bij grote studentencomplexen houden we de verhuurder - meestal DUWO - verantwoordelijk voor voldoende goede stallingsmogelijkheden. In de binnenstad betrekken we deze problematiek bij de fietsparkeerstrategie.

- ☑ Verhuurders van grote studentencomplexen moeten zorgen voor voldoende goede stallingsmogelijkheden
- ☑ Betrek bij de fietsparkeerstrategie manieren om fietsen van bewoners beter georganiseerd te stallen op straat of inpandig te krijgen

Geluidsoverlast door studenten wordt vooral veroorzaakt door het verschil in leefritme tussen student en niet-student. We moeten daarmee rekening houden bij nieuwbouw. Nieuwe studentenwoningen bouwen we voornamelijk op de campus.

- ☑ Houd rekening met de verschillen in leefritmes tussen student en niet-student bij nieuwbouw

Net zoals dat iedere wijk eigen kenmerken heeft, heeft de studentenwereld van Delft dat net zo. In het veiligheidsdomein willen we daarom een soort wijkagent speciaal voor studenten: de studentagent. In Groningen kennen ze die al sinds 2006 en het is een groot succes.⁷ Studenten weten wie de studentagent is en andersom. De studentagent legt contact met studenten, studentenverenigingen, onderwijsinstellingen, woningbouw en de gemeente. Door gericht inzicht te krijgen in de problemen waar studenten mee te maken hebben én veroorzaken maken we Delft een fijnere stad om in te wonen voor alle Delftenaren.

- ☑ We introduceren studentagenten naar Gronings voorbeeld

De voorstellen op een rij

- ☑ Als studentenwoningen buiten Delft worden gebouwd zijn ze op fietsafstand of goed bereikbaar met het OV
- ☑ Betrek buurgemeenten en de provincie bij de bouwopgave voor Delftse studentenwoningen
- ☑ Benut alle kansen voor tijdelijke studentenhuisvesting
- ☑ Voorkom pieken en dalen in het tijdelijke woningaanbod
- ☑ De gemeente moet met een plan komen hoe om te gaan met het aflopen van tijdelijke studentenhuisvesting
- ☑ We gaan werken met een verkameringsplafond, waarbij het maximum percentage studentenwoningen wordt vastgesteld per wijk
- ☑ STING woningen worden niet meegeteld als onzelfstandige woningen. De gewenste verhouding tussen 'echt' zelfstandig en 'echt' onzelfstandig blijft 50-50
- ☑ Het huurteam moet ook een duurzaamheidscheck kunnen uitvoeren
- ☑ Het wordt niet meer mogelijk om groepscontracten te gebruiken bij individuele kamerverhuur
- ☑ Verhuurders van grote studentencomplexen moeten zorgen voor voldoende goede stallingsmogelijkheden
- ☑ Betrek bij de fietsparkeerstrategie manieren om fietsen van bewoners beter georganiseerd te stallen op straat of inpandig te krijgen
- ☑ Houd rekening met de verschillen in leefritmes tussen student en niet-student bij nieuwbouw
- ☑ We introduceren studentagenten naar Gronings voorbeeld

Welzijn

Je studententijd moet de ruimte bieden om jezelf te ontplooiën. Studenten zijn veerkrachtig en veranderingen vinden snel plaats. Maar voor veel studenten is het tegenwoordig ook een lastige tijd. Het welzijn van studenten zit in het nauw. Jongeren hebben het gevoel dat ze altijd 'aanstaan'. Ze ervaren prestatiedruk, studiestress en eenzaamheid. In navolging van onderwijsminister Dijkgraaf willen wij dat studenten meer rust en ruimte krijgen. Op landelijk niveau zijn de eerste stappen gezet met de terugkomst van de basisbeurs, gelijkwaardigheid van het MBO en het *studentenpact* tegen grensoverschrijdend gedrag. We zetten dit lokaal door.

De onderwijsinstellingen hebben een zorgplicht naar studenten. Met bijvoorbeeld voldoende studentenpsychologen zorgen we voor een vangnet. Landelijk heeft D66 zich de afgelopen jaren ingespannen voor erkenning van het MBO. Lokaal doen we daar een schepje bovenop. De tijd waarin MBO'ers worden geweerd bij de ingang van een studentenbar of -discotheek hoort in het verleden en we zorgen voor een feestelijke introductie.

Studie- en studentenverenigingen stellen commissarissen welzijn aan en de "Ben je oké?"-campagne vind je overal terug. Samen met onder andere Delftse studentenvereniging Virgiel is het *studentenpact* opgesteld om (seksueel) grensoverschrijdend gedrag aan te pakken. Toch is er in Delft nog een hoop werk aan de winkel om het welzijn en de veiligheid van studenten te verbeteren. D66 wil inzetten op preventie en voorlichting over SOA's en drugs. Zo maken we werk van een rijke studententijd voor iedereen, met een vangnet voor wanneer het even niet lukt.

5. Een vangnet voor wanneer het niet lukt

Wanneer je gaat studeren komt er genoeg op je af. Een nieuwe onderwijsinstelling, andere vrienden, lastige vakken, wellicht een nieuw thuis, en nog veel meer. Dit alles in balans houden en mentaal lekker in je vel blijven zitten kan knap lastig zijn. Met een beetje geluk heb je een eigen sociaal vangnet, maar soms is een professioneel vangnet nodig. Op dat moment hoort de drempel daartoe wat D66 betreft zo laag mogelijk te zijn: "Never a wrong door".

D66 juicht het daarom ook heel erg toe dat onderwijsinstellingen zoals de TU Delft studentenpsychologen in dienst hebben. Dit biedt studenten de mogelijkheid om laagdrempelig contact te hebben met een professionele psycholoog. Zonder doorverwijzingen, reistijd of gedoe met je zorgverzekeraar. Simpelweg even langs tussen de colleges door. Op die manier maakt het ook niet uit in welke gemeente de student ingeschreven staat. Deze eerste gesprekken kunnen verhelderend werken voor de student en uitwijzen of die daadwerkelijk behoefte heeft aan een externe psycholoog. Dat studenten hier behoefte aan hebben staat vast.⁸

- ☑ De onderwijsinstellingen moeten hun zorgplicht naar studenten waarmaken

Vaak is het zo dat studentenpsychologen maximaal drie tot vijf gesprekken bieden, waarna kan worden doorverwezen naar een externe professional. D66 wil dat onderwijsinstellingen deze laagdrempelige hulp zien als hun zorgplicht. Bij de vernieuwing van het convenant tussen de Gemeente Delft en TU Delft in 2026 moet het college meenemen:

1. dat de wachtlijsten voor de studentepsycholoog niet langer mogen zijn dan een maand om te voorkomen dat iemand twee keer in een wachtrij staat.
2. dat laagdrempeligheid inhoudt dat geen eisen worden gesteld aan het intakegesprek. Eisen als “je bent pas welkom als je studie er onder lijdt” horen hier niet thuis.
3. dat elke onderwijsinstelling eerste psychologische hulp moet bieden aan haar studenten wanneer die dat nodig hebben. Als een onderwijsinstelling hier zelf de capaciteit niet voor heeft, kan dit natuurlijk ook opgelost worden in samenwerkingsverband met andere instellingen.

6. Verantwoordelijke seks, drugs en rock&roll

Voor velen is de studententijd een fase waarin ze op ontdekking uitgaan en nieuwe dingen proberen. Zeker wanneer ze het toezien van het ouderlijk huis ontvlucht hebben. Daarmee doelen we niet alleen op seks, maar vooral ook op drugs.

Voorlichting, preventie en testen voor effectief drugsbeleid

Dat veel studenten graag een biertje drinken is van alle tijden, maar het gebruik van andere soorten drugs zit in de lift. Daar je ogen voor sluiten heeft geen zin. D66 streeft daarom landelijk én lokaal naar realistisch drugsbeleid. Het streven naar een drugsvrije samenleving, zoals sommige conservatieve partijen willen, is hopeloos naïef.

Recent onderzoek van Trimbos heeft aangetoond dat het gebruik onder studenten is toegenomen, zowel van XTC als in mindere mate van cocaïne. Ruim 10% van alle Nederlanders heeft weleens XTC gebruikt en onder studenten is het verreweg de meest gebruikte drug na het gedoogde cannabis. Volgens Trimbos gebruiken vooral mannelijke studenten die op kamers wonen relatief veel, en juist die groep is in Delft sterk vertegenwoordigd. Voorlichting, preventie en testbeleid zijn dus absoluut nodig in Delft.

Trimbos adviseert gebruikers om voor gebruik drugs te laten testen, maar de capaciteit schiet vaak tekort. Zo ook bij de dichtstbijzijnde punten in Den Haag en Rotterdam. Verantwoord drugsgebruik bestaat niet. Tegelijkertijd wil D66 Delft de risico's op incidenten bij hen die wel gebruiken inperken. Daarom pleiten we voor een drugstestpunt in Delft. Het realiseren hiervan zou kunnen in samenwerking met GGZ Delfland, die momenteel de kennis en kunde al in huis heeft om te testen.

Naast testbeleid is ook voorlichting nodig. Juist omdat drugs zo genormaliseerd lijken te zijn geworden onder studenten. Bij een eventueel drugstest punt in Delft hoort wat ons betreft dan ook informatievoorziening plaats te vinden bij elke testaanvraag. Verder ziet D66 Delft kansen in samenwerking met studentenverenigingen en de TU Delft. Studentenverenigingen hebben binnen het pand een zero-tolerance beleid, maar afgelopen jaren trokken juist zij in andere steden het vaakst aan de bel over drugsgebruik onder hun leden. Een mooi voorbeeld van een studenteninitiatief dat in Delft het gesprek opende over welzijn en drugsgebruik was de voorstelling van stichting Time-Out en Lieve Mark tijdens de coronacrisis.⁹

Afsluitend wil D66 Delft ook inzetten op preventie d.m.v. de app Red Alert. Deze app waarschuwt potentiële drugsgebruikers voor specifieke drugs die in omloop zijn en die bewezen gevaarlijk zijn. De specifieke drugs op deze rode lijst kunnen geïdentificeerd zijn omdat ze vervuild zijn ofwel een extreem hoge concentratie werkzame stof bevatten. D66 zou graag een voorlichtingscampagne zien waarin onder andere wordt gewezen op het bestaan van deze app. In gesprek met studenten is namelijk gebleken dat velen er nog nooit van gehoord hebben. De bekendheid van deze app vergroten leidt uiteindelijk hopelijk tot minder ongevallen.

- ☑ Een drugstestpunt in Delft inclusief voorlichting
- ☑ Promotie van de app Red Alert

De drempel op SOA-testen verlagen

Het aantal SOA's in Nederland blijft toenemen, en dan met name de gonorrhoe cijfers.¹⁰ Chlamydia blijft de meest voorkomende SOA, maar het RIVM vindt met name de toename van gonorrhoe onder vrouwen zorgelijk.

Reden hiervoor is dat vrouwen vaak geen klachten ervaren, maar dat het wel consequenties kan hebben op de lange termijn.

Momenteel is het zo dat iedereen tot de leeftijd van 25 zich één keer per jaar gratis mag laten testen op soa's bij de GGD. Momenteel kan deze gratis test enkel in een andere stad dan Delft, ofwel in Den Haag ofwel in Rotterdam. Het risico hiervan is dat men bij twijfels over klachten minder snel naar de GGD stapt. De enige route om in Delft gratis een soa-test te doen is via Man-tot-Man, waarna je anoniem terecht kan bij het Reinier de Graaf ziekenhuis.

D66 pleit ervoor om in samenwerking met de GGD Haaglanden ook gratis SOA-testen in Delft mogelijk te maken voor jongeren tot 25 jaar. Het RIVM heeft namelijk aangetoond dat gonorrhoe relatief vaak voorkomt onder jongeren met hoog opleidingsniveau en daar hebben we er in Delft simpelweg veel van.¹¹ Zodoende hopen we de drempel te verlagen voor jongeren die twijfelen over hun klachten of gebeld worden door een bedpartner maar zelf geen klachten hebben. De lange termijn effecten van SOA's zijn niet iets om lichtzinnig over te doen. Hoe eerder erbij, hoe beter. Daarnaast is het opzetten van een SOA-testpunt verstandig met het oog op zorgkosten. Door snel en makkelijk te kunnen testen voorkomen we nieuwe besmettingen en besparen we op zorgkosten.

Naast testen is preventie een groot goed. Afgelopen introductieweken hebben de GGD en het RIVM weer gratis condooms uitgedeeld bij introductieweken en D66 Delft juicht toe dat dit ook in Delft gebeurt. RIVM-arts Rosa Joosten pleitte in een artikel met de NOS ook voor weer een landelijke campagne voor het gebruik van condooms, maar ook lokaal zijn natuurlijk initiatieven mogelijk. Wij stellen voor dat er voor alle jongeren een testmogelijkheid in Delft komt, via de GGD.

- ☑ SOA testpunt in Delft via GGD Haaglanden

7. Voor iedere student een rijke studententijd

Introductieweek voor iedereen

Van oudsher beginnen de universitaire studentensteden hun academisch jaar met een introductieweek voor alle nieuwe studenten. Een feestelijke week waarin de deelnemers, onder begeleiding van ouderejaars, hun nieuwe studentenstad, de verenigingen en medestudenten leren kennen d.m.v. een bomvol programma. Er zijn sportactiviteiten, borrels, feestjes, optredens van artiesten, rondleidingen, cantussen, en ga zo maar door. De OWee is de Delftse variant hiervan die aankomend jaar voor de 50e keer plaatsvindt.

Sinds 2018 zijn MBO'ers voor de wet student. Daarmee is door toenmalig Minister van Onderwijs Van Engelshoven (D66) een start gemaakt aan de terechte waardering van het MBO. In de praktijk is er helaas vaak genoeg wel nog onderscheid tussen het MBO, HBO en WO studenten bijvoorbeeld bij de toegang tot cafés en kroegen. Wat D66 betreft hoort dat tot de verleden tijd. De deur naar het studentenleven moet voor iedereen open staan.

Sinds de jaren '80 zijn ook HBO'ers steeds vaker welkom bij de OWee en de studentenverenigingen in Delft. In Utrecht waren voor het eerst ook MBO'ers welkom in de introductieweek. D66 juicht deze ontwikkeling van een feestelijke introductie voor MBO-studenten van harte toe. Alle studenten hebben daar recht op. De gemeente ontwikkelt met het ROC Mondriaan een aanpak, waarin deze waardering voor MBO'ers tot uiting komt.

- ☑ Er komt een feestelijke introductie voor alle studenten, dus ook voor het MBO

Eén mogelijkheid voor de realisatie hiervan is dat het ROC Mondriaan actiever betrokken raakt bij de OWee en daardoor een aanzienlijk aantal MBO'ers gaat meedoen. Een andere optie is de manier waarop de introductieweek voor MBO'ers in Rotterdam is geregeld. D66 heeft daar afgelopen jaar de gemeente opgeroepen om met een aanpak te komen voor meer waardering voor het MBO. Daar is voor de MBO-studenten een aparte introductieweek ontwikkeld in samenwerking met het Albeda, genaamd de Albeda Next Kick-Off.¹²

Duidelijke afspraken en communicatie over OWee

Naast al bovenstaande ziet D66 Delft nog een belangrijke rol weggelegd voor de gemeente. Voortaan zou zij samen met de TU Delft 23 maanden van te voren de datum van de OWee vast moeten stellen en publiekelijk bekend moeten maken. D66 heeft deze concrete wens omdat tientallen studentenorganisaties in Delft afhankelijk zijn van de datum van de OWee, zowel studieverenigingen als studentenverenigingen.

Afgelopen jaar zijn deze tientallen verenigingen en organisaties benadeeld door de late en niet eenduidige communicatie vanuit de gemeente en TU Delft over de datum en de uiteindelijke vervroeging met een week. Met name de studieverenigingen die hun eerstejaarsweekenden in het weekend voor de OWee organiseren waren afgelopen jaar de dupe. Zij reserveren in sommige gevallen tot wel anderhalf jaar van tevoren voor tienduizenden euro's een locatie om alle eerstejaars en organisatie te huisvesten en hun programma te kunnen doen. Ook bij verenigingen die geen groot financieel belang of gebrek aan uitwijkmogelijkheden hadden, gaf de situatie van afgelopen januari veel onzekerheid en stress in besturen en organiserende commissies.

Het argument dat de OWee niet buiten de schoolvakanties hoort te vallen om overlast door de OWee-vierders bij niet-studerende Delftenaren te voorkomen is wat D66 Delft betreft gegrond. Het is wat D66 Delft betreft dan ook fair om in het geval dat het standaard moment

van de OWee buiten de schoolvakanties valt, iets wat ongeveer eens per vijf jaar voorkomt, als gemeente te vragen om een week vervroeging. Echter hoort dit wat D66 betreft wel zeer ruim van tevoren te gebeuren zodat studentenvrijwilligers die keihard hun best doen voor een mooie introductie niet voor onaangename verrassingen komen te staan in de aanloop.

- ☑ De gemeente en de TU horen de datum van de OWee 23 maanden van tevoren vast te leggen en wereldkundig te maken

In de uitwerking hiervan zou D66 graag zien dat het college de datum voortaan als hamerstuk of ingekomen stuk zou delen met de raad. Als het die fase langs de raad passeert zonder problemen, en daarmee de check of het niet in de schoolvakanties valt heeft plaatsgevonden, mag de vergunningsaanvraag voor de OWee niet in een later stadium daarop afgeschoten worden. Een andere mooie plaats voor vastlegging van deze afspraak is het convenant dat herzien wordt in 2026.

Meedenken met verenigingen

De studentenpopulatie in Delft is groeiende, terwijl verenigingen tegen ledenstops aan lopen. Met name tijdens corona zagen de grote verenigingen een veel groter aantal inschrijvingen dan dat zij konden faciliteren, met name Virgiel, DSC, LAGA en Proteus-Eretes.¹³

Iedere student moet recht hebben op een rijke studententijd. Daar hoort voor veel studenten een vereniging bij, al is het type vereniging voor iedereen verschillend. Deze verenigingen leiden tot sociale cohesie, minder eenzaamheid, sociale controle en minder overlast van huisfeestjes omdat evenementen zich binnen de sociëteiten bevinden. Daarom pleit D66 Delft voor het volgende.

- ☑ De gemeente hoort zich meedenkend op te stellen bij groeiambities van allerlei soorten studentenverenigingen

Een mooi voorbeeld hiervan is hoe LAGA met ondersteuning gaat kunnen verhuizen naar de Nieuwe Haven, en hoe in een ver verleden Virgiel een vervallen klooster heeft kunnen overnemen met de belofte dat ze het zouden opknappen en goed onderhouden. Wel moet er bij dit soort ondernemingen goed gekeken worden naar de omgeving. Het mag niet zo zijn dat anderen onder die steun van de gemeente lijden, zoals Thor in de context van LAGA's verhuizing. De gemeente hoort zich meedenkend op te stellen in de context van studentenorganisaties, maar neutraal op te treden bij tegenstrijdige belangen.

Volwaardig stagelopen moet mogelijk zijn voor iedere student

Delft is een groeiende stad die enorm veel baat heeft bij goed opgeleide professionals die hun vak verstaan. Wat D66 betreft heeft iedere student er recht op om tijdens de studietijd een volwaardige stage ervaring op te doen in het veld. Volwaardig slaat hier op een stage met goede begeleiding en vergoeding.

De gemeente Delft zelf is één van de partijen in de stad die stages aanbiedt, zodoende biedt Delft kansen aan studenten voor ontwikkeling van hun talenten. Delft ondersteunt via de VNG het MBO-stagepact en onderstreept daarmee de doelen van goede stagebegeleiding, -vergoeding en het uitbannen van stagediscriminatie. Daarom roept D66 Delft op tot het volgende:

- ☑ De gemeente Delft geeft zelf het goede voorbeeld als het gaat om stagebegeleiding en -vergoeding
- ☑ Om stagediscriminatie te voorkomen gaat de gemeente anoniem solliciteren

8. Veilig gevoel in Delft

Veel mensen, met name vrouwen, herkennen helaas het gevoel van onveiligheid op straat. Op WhatsApp je locatie delen met een goede vriend(in) of elkaar dingen vragen als “app je even als je thuis bent?” zijn helaas de dagelijkse praktijk. Dat soort voorzorgsmaatregelen zijn tragisch, maar niet vreemd aangezien het CBS vorig jaar publiceerde dat 67% van de vrouwen tussen de 12 en 25 jaar in 2021 lastiggevallen is op straat.¹⁴ Onveilige gevoelens op straat blijven echter niet beperkt tot vrouwen, zo durft 70% van de LHBTI+’ers niet hand-in-hand over straat te gaan.¹⁵ D66 Delft vindt het onacceptabel dat zoveel mensen te maken hebben met straatintimidatie en wil dit onveilige gevoel op straat terugdringen.

In het verkiezingsprogramma voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 pleitte D66 Delft voor het verlagen van de meldingsdrempel bij straatintimidatie. Een goede methode om dit te bewerkstelligen zou wat D66 betreft een meldingsapp zijn. Zo’n meldingsapp is laagdrempeliger en minder opvallend dan telefonisch melding maken. Daarnaast zou het eventueel anoniem kunnen. D66 Delft zou een dergelijke meldingsapp graag in samenwerking met de politie mogelijk maken.

- ☑ Meldingsapp tegen straatintimidatie

De voorstellen op een rij

- ☑ De onderwijsinstellingen moeten hun zorgplicht naar studenten waarmaken
- ☑ Een drugstestpunt in Delft inclusief voorlichting
- ☑ Promotie van de app Red Alert
- ☑ SOA testpunt in Delft via GGD Haaglanden
- ☑ Er komt een feestelijke introductie voor alle studenten, dus ook voor het MBO
- ☑ De gemeente en de TU horen de datum van de OWee 23 maanden van tevoren vast te leggen en wereldkundig te maken
- ☑ De gemeente hoort zich meedenkend op te stellen bij groeiambities van allerlei soorten studentenverenigingen
- ☑ De gemeente Delft geeft zelf het goede voorbeeld als het gaat om stagebegeleiding en -vergoeding
- ☑ Om stagediscriminatie te voorkomen gaat de gemeente anoniem solliciteren
- ☑ Meldingsapp voor straatintimidatie

Mobiliteit

Of je nu op kamers woont in Delft of niet, iedere student heeft belang bij een goed bereikbare campus. Op dit moment zien we vooral voor 8:45 een piek in de fiets- en ov-verbindingen tussen Station Delft en de campus. Door een aantal ontwikkelingen moeten we hogere eisen stellen aan de verbondenheid van de campus met de omgeving. Zo zijn er plannen voor nieuwe studentenwoningen, wil de universiteit ruimte bieden aan nieuwe bedrijven op de campus en zet de TU in op een multicampusstrategie. Dit alles maakt dat we aan de ene kant moeten inzetten op een spreiding van de verkeersstromen binnen Delft, maar ook de verbondenheid met Delft en de omgeving moeten verbeteren.

9. Met gemak naar je studie binnen en buiten Delft

Studenten zijn vooral aangewezen op de fiets en het openbaar vervoer. Dat past goed bij onze prioriteiten: D66 geeft voorrang aan ruimte-efficiënte en schone mobiliteit. Met bijvoorbeeld twee extra treinsporen door Delft wordt al hard gewerkt aan verbindingen met grotere knooppunten. Wij vragen nu ook extra aandacht voor de verbindingen met de nabije regio. Zo wonen er steeds meer Delftse studenten in buurgemeenten en volgt de TU met de multicampusstrategie een ontwikkeling die we bij MBO's en HBO's al langer zien. Dit alles maakt dat we echt moeten inzetten op goede verbindingen tussen onderwijsinstellingen en de wijdere omgeving.

Er wordt nu gewerkt aan de langverwachte uitbreiding van het tramnetwerk naar de campus van de TU. Als het aan de universiteit en de metropoolregio ligt, rijdt de tram slechts tot 19:00 en niet in weekenden. Als we inzetten op een bruisende campus met meer woningen en voorzieningen, dan moeten de OV-verbindingen daarbij aansluiten.

- ☑ Tramlijn 19 rijdt tot het einde van de avond over de campus

Het is ook spannend rondom tramlijn 1. Er wordt gesproken over het verleggen van de route tussen Delft en Den Haag Centraal via de Binckhorst. Dit is een slechte zaak voor de Delftenaar, maar voor de student in het specifiek al helemaal. De tramverbinding is goedkoper en stopt bijvoorbeeld recht voor de deur van het ROC. Daarom willen we dat de tramverbinding van Delft met Rijswijk en het centrum van Den Haag via Hollands Spoor behouden blijft.¹⁶

- ☑ Tramlijn 1 wordt niet verlegd

Delft is een echte fietsstad en het college werkt hard om dat zo te houden. Maar het succes ervan kent ook een keerzijde. Vooral op piekmomenten kunnen onveilige situaties zich voordoen. Om de fiets écht een aantrekkelijk vervoermiddel te houden, doen we twee voorstellen om de veiligheid te vergroten.

We zien voorlopig dat de bruggen die de campus met de rest van de stad verbinden het meest worden gebruikt in aanloop naar het eerste college van de dag. Vooral bij de Abtswoudsebrug levert dit soms gevaarlijke situaties op wanneer de brug wordt geopend voor scheepvaart. Om die situaties te voorkomen zorgen we dat fietsers niet onnodig hoeven te stoppen op weg naar de campus. Op de drukste plekken is de openbare ruimte vaak niet berekend op de grote aantallen fietsers. Met bijvoorbeeld fietsvoorvoortevakken en extra haaiantanden geven we meer duidelijkheid in het verkeer.

- ☑ De Kruithuisbrug, Hambrug, Abtswoudsebrug en de Oostpoortbrug gaan niet open tussen 8:30 en 8:45
- ☑ Bij drukke (fiets)kruispunten op en rond de campus komen verkeersmaatregelen om voor meer duidelijkheid te zorgen

10. Maak station Delft Campus volwassen

Station Delft Campus is gerenoveerd, het spoor door Delft wordt uitgebreid en de Gelatinebrug geeft ons een extra verbinding over de Schie. Dat zijn belangrijke stappen om het tweede station van Delft aantrekkelijker te maken. Zo spreiden we het campusverkeer meer over de stad. D66 wil dat Delft Campus een volwaardige optie wordt om naar de TU te reizen. Dit doen we door in te zetten op betere verbindingen waar ook de rest van de stad van profiteert.

De TU groeit in de toekomst door in zuidelijke richting. Er komen woningen, bedrijven en universiteitsgebouwen bij. Station Delft Campus is op papier het dichtstbijzijnde station qua afstand tot de TU-campus, maar de route voor fietsers en wandelaars naar het station is onaantrekkelijk doordat deze over de Kruithuisbrug loopt. D66 wil dit aanpakken door de bestaande route te verbeteren en nieuwe verbindingen zoals een extra fietsbrug te onderzoeken.

- ☑ Onderzoek een extra fietsersbrug ten zuiden van de Kruithuisbrug
- ☑ Verbeter de veiligheid, overzicht en verlichting op de bestaande route tussen campus en Station Delft Campus

Om Delft Campus tot een waar alternatief voor Delft Station te laten worden, hoort er een OV lijn tussen Delft Campus en de TU te komen. Openbaar vervoer is een relatief duurzaam vervoermiddel, efficiënt en aantrekkelijk voor studenten. Daarom zetten wij in op meer overstapmogelijkheden bij Delft Campus. Daar profiteren zowel thuiswonende studenten als uitwonende studenten die in Schiedam of Rotterdam wonen van.

- ☑ Station Delft Campus wordt direct verbonden met de TU door een OV verbinding

Gedeelde mobiliteit vergroot bereikbaarheid. In tegenstelling tot veel geflopte deelmobiliteit initiatieven, blijken de NS-fietsen wel een succes. En dat al 20 jaar lang in Delft. Het gebruik van NS-fietsen leidt ertoe dat je minder buslijnen nodig hebt. Met meer OV-fietsen bij het station, maken we van Station Delft Campus een echte duurzame hub.

- ☑ Er komen meer deelfietsen bij Station Delft Campus

De voorstellen op een rij

- ☑ Tramlijn 19 rijdt tot het einde van de avond over de campus
- ☑ Tramlijn 1 wordt niet verlegd
- ☑ De Kruithuisbrug, Hambrug, Abtswoudsebrug en de Oostpoortbrug gaan niet open tussen 8:30 en 8:45
- ☑ Bij drukke (fiets)kruispunten op en rond de campus komen verkeersmaatregelen om voor meer duidelijkheid te zorgen
- ☑ Onderzoek een extra fietsersbrug ten zuiden van de Kruithuisbrug
- ☑ Verbeter de veiligheid, overzicht en verlichting op de bestaande route tussen campus en Station Delft Campus
- ☑ Station Delft Campus wordt direct verbonden met de TU door een OV verbinding
- ☑ Er komen meer deelfietsen bij Station Delft Campus

Internationale studenten

Het is iets heel moois dat zoveel studenten van buiten Nederland de ruimte hebben om zich hier in Delft te komen ontplooiën en ontwikkelen aan de universiteit en hogescholen. Het is ook niet gek dat de internationale student graag naar Delft komt. Alle MSc opleidingen aan de TU Delft zijn in het Engels en de universiteit is recent beloofd met een 48e plek op de Times Higher Education, en daarmee de hoogst geklasseerde universiteit van Nederland. Je kan dus stellen dat het een voorrecht is om aan de TU te kunnen en mogen studeren en D66 is er dan ook wat trots op dat deze universiteit zich in onze stad huisvest.

De instroom van het grote aantal internationale studenten leidt echter ook tot problemen. De toch al krappe huizenmarkt voor studenten in Delft is door de jaren heen nog verder onder druk komen te staan. De groei van het aantal studenten en van het aantal woningen komt simpelweg niet overeen. Daarnaast zijn er zat internationale studenten die liever in een gemeenschappelijk huis zouden wonen dan in een studio, maar vaak worden zij op voorhand al uitgesloten in de online aankondiging van de instemming met een simpele “no internationals allowed”. Een gebruik dat het College van de Rechten van de Mens heeft aangemerkt als discriminatoir. Andere problemen waar internationale studenten in Delft tegenaan lopen zijn onveilige verkeerssituaties, omdat ze moeten wennen in fietsland Nederland, en een hoop overheidsinformatie enkel Nederlandstalig is.

11. Een zachte landing voor de internationale student

Studentenstad Leiden heeft een website genaamd Leiden International Centre dat in het Engels informatie verschaft die relevant is voor de internationale student. De website bevat informatie over huisvesting, BSN-aanvragen, gezondheidszorg, fietsverkeerregels en manieren om medestudenten te leren kennen. Deze onderdelen zijn opgeknipt in handige blokjes als “Before moving”, “Just arrived” en “Living here”, zodat elke student gemakkelijk de relevante informatie kan vinden. Ook verwijst het op veel plaatsen door naar de relevante instanties. Dit initiatief is opgezet door de gemeente Leiden en omliggende gemeenten in samenwerking met o.a. de Universiteit Leiden en het LUMC.¹⁷

D66 Delft is groot voorstander van het invoeren van een soortgelijk initiatief in Delft, die wellicht samen met buurgemeenten en de onderwijsinstellingen zou kunnen worden opgezet:

- ☺ Een landingspagina voor de internationale studenten

Naast heldere informatieverschaffing over het emigreren, settelen en dagelijks leven heeft de gemeente Delft wat D66 betreft nog een belangrijke taak qua informatievoorziening. Eén keer in de vier jaar mogen namelijk een hoop Delftse expats stemmen tijdens de gemeenteraadsverkiezingen, maar vaak zijn deze expats uit EU-landen hier helemaal niet van op de hoogte of is de communicatie niet in het Engels. D66 pleit er daarom voor dat de communicatie rond de gemeenteraadsverkiezingen zoveel mogelijk in zowel Nederlands als Engels plaatsvindt. Niet alleen vanuit de gemeente, maar ook vanuit de politieke partijen. Afgelopen gemeenteraadsverkiezingen hebben in elk geval D66 en STIP hun verkiezingsprogramma al in het Engels vertaald en

gepubliceerd. Wij roepen onze collega's in de politiek op om dit voorbeeld te volgen zodat de Delftse expat weloverwogen en geïnformeerd kan stemmen. Van de gemeente vragen wij het volgende:

- ☑ Een stemgerechtigde moet bij de gemeenteraadsverkiezingen zowel in het Nederlands als in het Engels van informatie worden voorzien

Afsluitend is er momenteel vanuit de overheid geen manier om te sturen op de balans tussen nationale en internationale studenten. De groep internationale studenten groeit en onderwijsinstellingen hebben een sterke drijfveer om ze hierheen te halen. Ze krijgen immers een bijdrage van het Rijk per student. D66 Delft roept daarom de Minister van Onderwijs op om toch wel werk te maken van de Wet Taal- en Toegankelijkheid, want de enige manier die onderwijsinstellingen nu hebben om invloed uit te oefenen op de balans, is differentiëren in de voertaal van de studie. D66 ziet een mix van nationaal en internationale studenten als een verrijking van de stad, maar is er wel voorstander van dat de overheid wel grip kan hebben op die mix.

De voorstellen op een rij

- ☑ Een landingspagina voor de internationale studenten
- ☑ Een stemgerechtigde moet bij de gemeenteraadsverkiezingen zowel in het Nederlands als in het Engels van informatie worden voorzien

Dankwoord

Deze studentenvisie had niet tot stand kunnen komen zonder de betrokkenheid van verschillende partijen. De volgende organisaties willen wij hartelijk danken voor de gespreken en voor hun inbreng:

- ORAS
- Lijst Bèta
- Studentenvereniging DSB
- SHS Delft
- Belangenvereniging Binnenstad Noord
- Belangenvereniging Zuidpoort
- Leerlingenraad ROC Mondriaan

¹ Consultancy.nl. Regio Delft-Westland heeft beste ecosysteem voor ondernemerschap

² Coalitieakkoord voor 2022-2026: 'Samen werken aan Delft'

³ Brendan Analikwu en Niels Back. Waar kunnen Delftse studenten in de toekomst wonen? Het belang van de Provinciale Statenverkiezingen van 15 maart

⁴ SHS Delft. Abtswoude Bloeit!

⁵ Coalitieakkoord voor 2022-2026: 'Samen werken aan Delft'

⁶ Coalitieakkoord voor 2022-2026: 'Samen werken aan Delft'

⁷ UK Magazine. Inbraken, Diestallen & Koffie Drinken. 'Het is mooi geweest'

⁸ Delta. Studenten willen dat de TU hun mentale welzijn ondersteunt

⁹ Delta. Máxima praat in Delft met studenten over prestatiedruk

¹⁰ NOS. Toename gonorrhoe-besmettingen zet door: 'Jongeren denken: een soa, so what?'

¹¹ SOAIDS Nederland. Stijging soa's onder jongeren.

¹² Albeda. De Kuip kleurt Albeda blauw bij aftrap introductieweek mbo-studenten

¹³ Delta. Delftse studentenverenigingen trekken veel meer nieuwe leden

¹⁴ CBS. Twee op de drie jonge vrouwen lastiggevalen op straat

¹⁵ BNNVara. Waarom durft twee derde van de LHBTI+'ers niet hand in hand te lopen?

¹⁶ Jelger Groeneveld. D66 Delft pleit voor behoud van huidige route tramlijn 1

¹⁷ <https://www.leideninternationalcentre.nl/>